

Kunnskapsdepartementet
Pb 8119 Dep
0032 OSLO

Saksbehandler: Silje Fagerhaug

Vår ref: 16/00720-4
Vår dato: 12.09.2016
Deres ref: 16/4765
Deres dato: 12.05.2016

NOKUTs hørings svar på forslag til regulering av tilskudd og egenbetaling ved private høyskoler og fagskoler

NOKUT viser til brev av 12.05.2016 fra Kunnskapsdepartementet om høring av forslag til nye reguleringer av tilskudd og egenbetaling for private høyskoler og fagskoler. NOKUT vil i det følgende særlig fremheve de områdene som vil kunne få betydning for kvaliteten i utdanningen.

Krav til organisasjonsform

NOKUT stiller seg positiv til departementets forslag om å begrense organisasjonsformene ved private fagskoler og høyskoler til kun stiftelse og aksjeselskap.

Å stille krav til de private høyskolene og fagskolene organisasjonsform kan være hensiktsmessig ikke bare av hensyn til kontroll med økonomiske forhold, men også for å sikre kvaliteten. En god og ryddig organisering av virksomheten er en forutsetning for å kunne skape en god organisasjon som sørger for kvalitet i utdanningen. Slik situasjonen er i dag er det stor variasjon i måten de private fagskolene og høyskolene organiserer seg på, og det finnes enkelte organisasjonsformer som er lite egnet for å fremme kvalitet.

Særlig er en del av fagskolene er i dag preget av for små og fragmenterte fagmiljøer samt for lite profesjonell styring og ledelse, og det er et tydelig behov for en kvalitetsheving i sektoren. NOKUT kontrollerer at styringsform og organisering er i samsvar med lov i forbindelse med tilsyn og akkreditering, jf. studietilsynsforskriften § 7-1 og fagskoletilsynsforskriften § 3-1. Krav til organisasjonsform vil kunne føre til at flere institusjoner oppfyller dette kravet.

Hva skal tilskudd og egenbetaling benyttes til?

NOKUT mener at tilskudd og egenbetaling skal benyttes til å bygge opp kvalitet i utdanningene, og at det derfor er positivt at det reguleres nærmere hvordan midlene skal komme studentene til gode. Det er likevel viktig at institusjonene får rom til å allokere midler på en slik måte at de kan brukes til å skape kvalitet over tid.

Tillatt virksomhet i samme rettssubjekt

Problemstillingen om tillatt virksomhet i samme rettssubjekt er særlig viktig i fagskolesammenheng. NOKUT har forståelse for at det kan være formålstjenlig å stille krav om at utdanningsvirksomheten med NOKUT-akkrediterte utdanninger skal skje i eget rettssubjekt. Tidligere har det blitt lagt til grunn at tilbydere av fagskoleutdanning kan ha en slik nær tilknytning til bedrifter at det er lite hensiktsmessig å skille ut fagskoleutdanningen som eget rettssubjekt. De fleste fagskolene driver imidlertid ikke med virksomhet i tilknytning til bedrifter, men hovedsakelig med utdanning og kurs.

En utfordring som vi i liten grad synes er tematisert i høringsnotatet, er at det er betydelig forskjell mellom de ulike institusjonene høringen omhandler. NOKUT mener de kommende forslagene ikke bare bør skille mellom fagskoler og institusjoner innen høyere utdanning, men innenfor gruppen private høyskoler (og vitenskapelige høyskoler), kan det være formålstjenlig å skille mellom akkrediterte institusjoner og institusjoner som har akkrediterte studietilbud.

De akkrediterte institusjonene må oppfylle kravet om at «Institusjonens primærvirksomhet skal være tydelig avgrenset fra annen virksomhet» (jf. studietilsynsforskriften § 3-1 og 4-1). Når det gjelder akkrediterte høyskoler – og i særlig grad vitenskapelige høyskoler, stilles det krav til at formålet i virksomheten skal være i tråd med uhl §1-1 og 1-3. Høringsnotatet legger dette til grunn som «godkjent virksomhet», men det er påfallende at kun termen «NOKUT-godkjente utdanninger» anvendes videre i høringsnotatet. For at private høyskoler skal kunne oppfylle kravet i uhl § 1-3 på lik linje med statlige institusjoner, er det viktig at det ikke legges unødige begrensninger på institusjonenes handlingsfrihet når det gjelder de øvrige områdene som er beskrevet i uhl §1-3. Høringsnotatet drøfter i liten grad utfordrende områder som «etterutdanning» og «bidra til innovasjon og verdiskapning», og forskningsaktiviteten ved de større private høyskolene er i liten grad tematisert. En betydelig andel av de private høyskolene – og i særlig grad de akkrediterte - driver i dag kursvirksomhet i form av etterutdanning i tillegg til akkrediterte studie- og utdanningstilbud, og det er viktig at denne virksomheten ikke reduseres på bakgrunn mulige endringer.

NOKUT støtter på denne bakgrunn departementets hovedforslag til ny § 8-7 i uhl, der institusjonene skal utarbeide og rapportere adskilte regnskaper for de ulike akkrediterte delene av virksomheten og for den ikke-akkrediterte delen av virksomheten. NOKUT støtter ikke det alternative forslaget om krav om eget rettssubjekt for den akkrediterte utdanningsvirksomheten. Det er videre viktig å sikre at man unngår alvorlige bi-virkninger av innstramningen, og særlig er det viktig å sikre at alle former for virksomhet som relaterer seg til uhl § 1-3 er å anse som godkjent virksomhet for institusjonene.

Styrets ansvar

NOKUT mener det er positivt at styrets ansvar presiseres. NOKUT mener at forslaget bør innebære et ansvar for de private institusjonene til å sørge for at de har økonomi til å gjennomføre hele det planlagte studiet. Det vil føre til større forutsigbarhet og trygghet for studentene dersom de vet at de får fullføre studieløpet. Institusjonene bør ha stabilitet nok til å kunne gi studentene det studietilbudet de har blitt lovet. NOKUT mener derfor det er viktig at kravet gjelder for hele utdanningsløpet.

NOKUT mener at vedtaket bør fattes før studentopptaket. Etter opptak begynner studentene å skaffe seg bolig og etablere seg på studiestedet, slik at det fra dette tidspunktet bør være klart at studieåret blir gjennomført.

NOKUT mener at dersom departementet ikke kommer til at ansvaret skal gjelde for hele utdanningsløpet, bør institusjonene ha en plikt til å skaffe studentene alternative studietilbud ved andre institusjoner dersom studietilbudet legges ned midtveis i et studieløp.

Det kan være mange grunner til at institusjoner velger å legge ned studier. NOKUT vil vurdere å regulere spørsmålet om nedleggelse av studier etter studentopptak i NOKUTs forskrift.

Tilsyn og tilsynsmyndighet

NOKUT støtter forslaget om en klarere hjemmel for økonomisk tilsyn for alle private institusjoner, også de som ikke mottar offentlig tilskudd. En ryddig økonomi er en forutsetning for at institusjonene skal kunne drive utdanning med god kvalitet, og dette gjelder uavhengig av om institusjonen får statstilskudd eller ikke. Imidlertid vil vi påpeke at en eventuell ny § 8-5 ikke bør ha overskriften «tilsyn» da tilsyn også - og i hovedsak

- skjer gjennom NOKUTs virksomhet. En overskrift som angir hvilket område dette tilsynet føres innenfor vil være mer adekvat.

Rapportering av data

Private fagskoler rapporterer resultat- og studentdata til DBH-F, jf. studiekvalitetsforskriften § 1-10. I høyere utdanning mangler man studentdata fra de institusjonene som ikke får statsstøtte, og i tilsynssammenheng er dette uheldig. Derfor støtter NOKUT forslaget om hjemmel til å kunne pålegge alle institusjoner å rapportere dokumentasjon, herunder resultat- og studentdata.

Reaksjoner

Dersom det ved tilsyn viser seg at det foreligger alvorlige brudd på økonomiske eller administrative reguleringer i uhl, er det gode grunner for at dette skal gi grunnlag å vurdere om akkreditering/godkjenning skal trekkes tilbake.

Det er NOKUT som bør ha myndigheten til å trekke tilbake akkreditering/godkjenningen. NOKUT kontrollerer allerede blant annet at regelverk og organisasjon er i samsvar med lov, jf. studietilsynsforskriften § 7-1 og fagskoletilsynsforskriften § 3-1 ved både akkreditering/godkjenning og tilsyn.

Det er dessuten en forutsetning for akkreditering/godkjenning at alle kravene i universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven er oppfylt, jf. *forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* § 3-1 og § 5-1. Det er mulig å legge inn en enda tydeligere hjemmel om at økonomisk mislighold kan utløse en vurdering om å trekke tilbake akkreditering/godkjenning.

En problemstilling i forlengelse av en tilbaketrekning av akkreditering på bakgrunn av alvorlige brudd på økonomiske eller administrative reguleringer i uhl, er at institusjonene potensielt kan søke ny akkreditering. Det vil da være NOKUT som vurderer hvorvidt grunnleggende forutsetninger for akkreditering er oppfylt. I den prosessen vil potensielt en vurdering av økonomiske eller administrative reguleringer i uhl måtte inngå.

Med hilsen

Terje Mørland
direktør

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert.